

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра галузевої соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана

« 14 » серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОБІЛЬНІ МЕТОДИ В СОЦІОЛОГІЇ

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 054 «Соціологія»

освітній ступінь магістр

освітня програма соціологія

вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	202__/202__
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(місяць, рік, день)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(місяць, рік, день)

Розробники: кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри галузевої соціології Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри галузевої соціології

Ольга БЕЗРУКОВА

Протокол № 15 від « 29 » серпня 2024 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2024 року № 7

Голова науково-методичної комісії _____ Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

КИЇВ – 2024

1. **Мета дисципліни «Мобільні методи в соціології»** - ознайомити студентів з сучасними дослідженнями мобільності, які орієнтовані не стільки вивчення соціоструктурних переміщень індивідів та соціальних груп в межах статусно-рольової моделі, але фокусовані на глобальних потоках людей, товарів, їжі та сміття, грошей, інформації, послуг та медіа-зображень, які формують сучасний мобільний фон повсякденного життя. Соціальним наукам було кинуте виклик оновлення або винайдення нових методів чи методик дослідження рухливих компонентів соціального світу, які впливають і характеризують соціоструктурну картину соціуму. Ці нові засоби покликані досліджувати швидкоплинні, гібридні, множинні, варіативні складові суспільних процесів та явищ, інституційних систем в цілому. Мобільні методи вирішують проблему пошуку можливостей дослідження мобільних явищ повсякдення.

2. **Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:**

1. *Знати методологію та методи соціологічних досліджень*
2. *Вміти аналітично мислити*
3. *Володіти навичками роботи з сучасною комп'ютерною та цифровою технікою*

3. **Анотація навчальної дисципліни:** дисципліна «Мобільні методи в соціології» носить практичний характер з опанування базових навичок застосування мобільних методів у соціології, а у теоретичному плані сприяє формуванню в професійній практиці соціологів вмінь і навичок працювати з сучасною науковою літературою, критично опрацьовувати першоджерела, розвиток аналітичних навичок, здобуття знань про можливості та обмеження методології постмодерну. Методології мобільності виходять за межі дисциплінарних кордонів і розглядають методологічні виклики та можливості взаємодії зі світом, що перебуває в русі. Оскільки науковці продовжують стикатися з різними формами та масштабами мобільності, ця дисципліна спрямована на опанування інноваційних способів розробки, застосування та рефлексії як усталених, так і новітніх методологій досліджень мобільності.

4. **Завдання (навчальні цілі):**

Основним завданням вивчення дисципліни є вивчення основних понять, категорій та підходів теорій просторової мобільності, ознайомлення с основними принципами застосування мобільних методів в соціологічному аналізі та дослідницьких практиках. Спираючись на широку міждисциплінарну дискусію, навчальна дисципліна «Мобільні методи в соціології» пропонує опанувати найсучасніші методологічні підходи та ознайомитись з результатами досліджень із застосуванням мобільних методів, зокрема в пошуку відповідей на такі запитання: «як формуються суспільні відносини та соціальні інститути в рамках та через мобільність?», «як люди відчують мобільність у містах світу двадцять першого століття?», «як змінюється соціальна структура в контексті новітніх переміщень?». Опанування мобільних методів у соціологічному аналізі сприятиме набуттю нових знань та навичок, а також відкриття нових можливостей для пошуку відповідей на виклики сучасності.

Що спрямовано на формування таких компетентностей як:

СК11. Вміння обґрунтовано використовувати новітні методи збору та аналізу соціологічної інформації для вирішення практичних завдань

СК14. Здатність використовувати соціологічні теорії в науковій та професійній діяльності

5. **Результати навчання за дисципліною:**

Результат навчання (РН) (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	знати теоретичні основи та основні поняття теорій мобільності; основні напрями досліджень сучасних міст та поселень; основні підходи до вивчення	лекції, практичні заняття, самостійна робота	практичні завдання (кейси)	40

	соціальної реальності та її елементів з позиції теорій мобільності; можливості та обмеження методології мобільних методів досліджень			
2	вміти застосовувати дослідницький інструментарій теорій мобільності для аналізу соціальних явищ; вивчати соціальні події і міські процеси в методологічній оптиці теорій мобільності; аналізувати теоретичні джерела, порівнювати різноманітні підходи до аналізу переміщень	лекції, практичні заняття, самостійна робота	практичні завдання (кейси)	25
3	практикувати та презентувати аналітично-дослідницький проєкт	самостійна робота, дослідницький проєкт	презентація, колоквиум	25
4	вести аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність	самостійна робота, практичні заняття, дослідницький проєкт	практичні завдання (кейси)	10

6. **Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання**

Результати навчання дисципліни (код)	1	2	3	4
РН12. Обґрунтовано використовувати новітні методи збору та аналізу соціологічної інформації для вирішення практичних завдань.	+	+		
РН15. Вміти використовувати соціологічні теорії в науковій та професійній діяльності			.	.

7. **Схема формування оцінки.**

7.1 **Форми оцінювання студентів:**

- семестрове оцінювання:

1. активна робота на лекційних та практичних заняттях: РН1, РН2, РН4 – 70 балів (42 мінімум);
2. виконання та презентація результатів дослідницького проєкту: РН3 – 30 балів (18 мінімум).

- підсумкове оцінювання залік являє собою сумарний результат накопичених за семестр балів.

7.2 **Організація оцінювання:**

1. Активна робота на лекційних та практичних заняттях оцінюється за виконання завдань під час аудиторної роботи.
2. Дослідницький проєкт виконується протягом навчання, результати презентуються на трьох останніх за графіком навчання практичних заняттях.

7.3 **Шкала відповідності оцінок**

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекційних та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота студентів
<i>Історія та загальна методологія мобільних методів</i>				
1	Історія та різновиди мобільних методів	4	2	8
2	Методологія мобільних методів	2	2	6
<i>Мобільні методи</i>				
3	Прогулянка як дослідницький метод	2	2	10
4	Інтерв'ю у русі	2	2	6
5	Картографія мобільності	2	2	8
6	Спостереження за переміщеннями	2	2	6
Дослідницький проєкт			6	40
Всього:		18	18	84

Загальний обсяг *120 год.*, в тому числі:

Лекцій – *18 год.*

Практичні заняття – *18 год.*

Самостійна робота – *84 год.*

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

- Merriman P. Rethinking Mobile Methods // *Mobilities*. 2014. Vol. 9(2). P. 167-187.
- Methodologies of mobility: Ethnography and experiment / Alice Elliot, Roger Norum, and Noel B. Salazar. – Berghahn Books, 2018. – P. 1-24.
- Mobile Methodologies / Ed. by Ben Fincham, Mark McGuinness, Lesley Murray, Foreword by Mimi Sheller. – Palgrave Macmillan, 2010. – P. 11-68.
- Mobile Methods / Ed. by Monika Büscher, John Urry and Katian Witchger. – Routledge, 2011. – P. 1-19.
- Mobile Research Methods Opportunities and challenges of mobile research methodologies / Ed. by Daniele Toninelli, Robert Pinter and Pablo de Pedraza. – London, 2015. – P. 1-40.

Додаткова:

- Breines M.R., Menet J., Schapendonk J. Disentangling Following: Implications and Practicalities of Mobile Methods. DOI: 10.1080/17450101.2021.1942172
- Bücher M., Urry J. Mobile Methods and the Empirical. DOI: 10.1177/1368431008099642
- Carpiano R.M. Come take a walk with me: The “Go-Along” interview as a novel method for studying the implications of place for health and well-being. doi:10.1016/j.healthplace.2008.05.003
- Evans J., Jones P. The walking interview: Methodology, mobility and place. doi:10.1016/j.apgeog.2010.09.005
- Green N. On the Move: Technology, Mobility, and the Mediation of Social Time and Space. DOI: 10.1080/01972240290075129
- Jones P., Bunce G., Evans J., Gibbs H., Ricketts-Hein J. Exploring Space and Place With Walking Interviews // *Journal of Research Practice*, Volume 4, Issue 2, 2008. – URL: <http://jrp.icaap.org/index.php/jrp/article/view/150/161>
- Boas I., Schapendonk J., Blondin S., Pas A. Methods as Moving Ground: Reflections on the ‘Doings’ of Mobile Methodologies. DOI: 10.17645/si.v8i4.3326